

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	J.S.B. Douven	Datum	9 mei 2023
Doorkiesnummer	14030	Kenmerk	11113514
E-mail	j.douven@utrecht.nl	Onderwerp	Voorlopige cijfers voortijdig schoolverlaten 2021-2022
Bijlage(n)	-	Beleidsveld	Middelbaar Beroepsonderwijs, Onderwijs

Geachte leden van de raad,

In oktober 2022 is aan uw raad toegezegd om de meest recente cijfers van het aantal voortijdig schoolverlaters (vsv'ers) te delen. Middels deze brief brengen wij uw raad op de hoogte van de voorlopige cijfers voortijdig schoolverlaten¹ 2021-2022. In november 2023 worden de definitieve cijfers voor 2021-2022 bekend gemaakt.

Kamerbrief

Minister Dijkgraaf (Ministerie van OCW) heeft 3 april jl. met de [Kamerbrief](#) 'Hoofdpijnen aanvalsplan voorkomen voortijdig schoolverlaten en begeleiden naar een kansrijke toekomst' de Tweede Kamer geïnformeerd over de voorlopige cijfers voortijdig schoolverlaters van het schooljaar 2021-2022. Ook worden er kaders voor het aanvalsplan vsv geschetst om het aantal nieuwe vsv'ers terug te dringen en te zorgen dat wij jongeren de juiste hulp bieden waardoor zij duurzaam aan het werk komen. Landelijk, regionaal en als stad zien we een stijging van het aantal voortijdig schoolverlaters.

In de kamerbrief worden drie hoofdoorzaken genoemd voor de stijging. Door het (1) grotendeels sluiten van het mbo-onderwijs vanwege COVID-19 in de winter van studiejaar 2021-2022 en het daarmee gepaarde onlineonderwijs verloren veel studenten hun motivatie. Daarnaast zijn (2) in de studiejaar 2019-2020 en 2020-2021 vanwege coronamaatregelen, zoals de duimregeling² en terughoudendheid bij het afgeven van negatieve bindend studieadviezen, meer leerlingen en studenten overgegaan dan gebruikelijk. Veel van deze studenten zijn alsnog uitgevallen. Tot slot (3) verleide de krappe arbeidsmarkt veel studenten om werk boven school te verkiezen.

¹ Een voortijdig schoolverlater is een jongere die is uitgeschreven bij een opleiding en ook het jaar daaropvolgend niet opnieuw is ingeschreven bij een erkende onderwijsinstelling én tussen de 12 en de 23 jaar oud is, geen startkwalificatie heeft (een diploma op minimaal mbo 2, havo- of vwo-niveau) en niet uit het praktijkonderwijs of het voortgezet speciaal onderwijs komt.

² De duimregeling is een maatregel in het voortgezet onderwijs waarbij eindexamenkandidaten konden kiezen om het resultaat van één vak niet mee te laten tellen, als dit voor hen nodig was om te kunnen slagen. Het mocht niet om een kernvak gaan.

Voorlopige cijfers voortijdig schoolverlaten 2021-2022

Het aantal jongeren dat zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat is landelijk gestegen van 24.385 (1,87%) in schooljaar 2020-2021 naar 30.242 (2,34%) in schooljaar 2021-2022. Dit betekent een stijging van 0,47%. In de RMC-regio Utrecht (Regionale Meld- en Coördinatiefunctie), waarbinnen Utrecht de contactgemeente is, is het percentage voortijdig schoolverlaters gestegen ten opzichte van 2020-2021 met 0,37% (van 1,64% naar 2,01%).

In de gemeente Utrecht zien we dat het percentage voortijdig schoolverlaters gestegen is met 0,29%, van 1,91% naar 2,2% in 2021-2022.

Echter, in vergelijking met de vsv-cijfers vóór COVID-19 zien we een daling van 2,31% in 2018-2019 naar 2,2% in 2021-2022. Dat betekent dat de stijging die we vóór COVID-19 zagen niet heeft doorgezet, ondanks de gevolgen van de corona-maatregelen. De Utrechtse preventieve aanpak van Leerlingzaken (leerplicht/RMC) en specifiek van team Focus lijkt daarmee z'n vruchten af te werpen. Team Focus monitort, benadert en begeleidt jongeren tussen de 18-23 jaar die geen opleiding (meer) volgen en nog geen startkwalificatie hebben behaald, en benadert specifiek de groep jongeren met een inkomen tot €473,-.

RMC-Regio Utrecht	2018-2019 vóór Corona	2020-2021	2021-2022
Totaal	73.159	72.127	71.623
Nieuwe vsv	1.367	1.183	1.440
% Nieuwe vsv	1,87%	1,64%	2,01%

Utrecht (stad)	2018-2019 vóór Corona	2020-2021	2021-2022
Totaal	22.173	23.046	23.347
Nieuwe vsv	512	441	513
% Nieuwe vsv	2,31%	1,91%	2,2%

Tabel 1. Voorlopige vsv-cijfers schooljaren 2018-2019, 2020-2021 en 2021-2022

Analyse voorlopige cijfers voortijdig schoolverlaten 2021-2022

Het grootste percentage vsv en de grootste stijging zien we bij mbo niveau 1 (stedelijk van 23,03% in 2020-2021 naar 26,63% in 2021-2022). Jongeren die een diploma behalen op mbo niveau 1 en meer dan 12 uur per week aan het werk zijn worden niet gezien als voortijdig schoolverlater (vsv'er).

Nadere analyse van de cijfers op mbo niveau 1 laat zien dat een deel van de vsv'ers wel een diploma behaald heeft maar geen werk kan vinden voor meer dan 12 uur per week.

De komende periode gaan we hierover in gesprek met de betreffende mbo-instellingen en zal er gezamenlijk een analyse worden uitgevoerd om te bekijken in welke fase we extra kunnen inzetten om uitval en vsv te voorkomen. Daarnaast wordt er door team Focus binnen Leerlingzaken op casusniveau extra ingezet op de doelgroep mbo niveau 1. Met gerichte extra ondersteuning willen we meer jongeren naar een nieuwe opleiding of richting werk begeleiden.

Als we kijken naar de percentages van vóór COVID-19 en de daaropvolgende jaren dan zien we een geleidelijke stijging in het aantal vsv'ers op mbo-niveau 4. Verder zien we op mbo-niveau 3 en vmbo bovenbouw een daling.

De drie hoofdoorzaken die de minister noemt in de Kamerbrief herkennen we als stad en regio.

De aanwezigheid van studenten op school is afgenomen. We zien dat studenten het moeilijk vinden om naar school te komen en dat het met name lastig is om de eerste en tweedejaars studenten actief

Datum 9 mei 2023
Ons kenmerk 11113514

en gemotiveerd te krijgen en te houden. Dit geldt in het bijzonder voor studenten die zijn ingestroomd vanuit het voortgezet onderwijs. We zien dit nog als een na-effect van de coronaperiode.

Naast de drie hoofdoorzaken benoemt de minister in de brief ook enkele structurele oorzaken voor vsv. Jongeren, ook in Utrecht, vallen veelal uit door het maken van een verkeerde studiekeuze. Maar ook persoonsgebonden factoren, die versterkt lijken te zijn door de coronamaatregelen, zien we als reden voor uitval. Denk aan (mentale) gezondheidsproblemen, financiële problemen en het missen van studievoordelen.

Op basis van de definitieve vsv-cijfers 2020-2021 en de verwachting dat de vsv-cijfers zouden stijgen in 2021-2022 is in 2022 de regionale vsv-aanpak SchoolWerkt bijgesteld voor 2023 en 2024. Er is hiermee ruimte gecreëerd om maatregelen aan te laten sluiten op de acties die worden genoemd door de minister in het 'aanvalsplan'. Zo zetten we bijvoorbeeld met ingang van 2023 al extra in op de oriëntatiemogelijkheden binnen het mbo en op het beter begeleiden van de overstap van het vso naar het mbo.

Vervolg

We blijven ons in Utrecht en als regio onverminderd inzetten op het verminderen van voortijdig schoolverlaters door zowel binnen de gemeente als met samenwerkingspartners de krachten te bundelen. Het helpen van zoveel mogelijk studenten naar een kansrijke toekomst heeft onze prioriteit. De komende tijd zal het ministerie van OCW de in de Kamerbrief genoemde maatregelen verder uitwerken en nader onderzoek doen. Wij zullen hier als stad en regio zeker aan bijdragen. Na de zomer wordt het uitgewerkte aanvalsplan met de Tweede Kamer gedeeld en in november 2023 ontvangen wij de definitieve vsv-cijfers 2021-2022.

Tot slot

In Q1 2024 ontvangt u de voortgangsrapportage passend onderwijs en voortijdig schoolverlaten met daarin de definitieve cijfers voortijdig schoolverlaten 2021-2022 en het jaarverslag van Leerlingzaken 2022-2023.

Wij vertrouwen erop u door middel van deze brief voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,